

ONLAYN TA‘LIM JARAYONIDA FOYDALANADIGAN PLATFORMALAR**Akbarova Husnidaxon Kamoldin qizi**

Qo‘qon Universiteti o‘qituvchisi

e-mail: husnidaxonakbarova225@gmail.com

Annotatsiya: Bu maqolada, talim jarayonlarini raqamli texnologiyalar asosida samaradorligini oshirish haqida ma‘lumot beriladi. Raqamli texnologiyalar, masofaviy ta‘lim, onlayn darslar va interaktiv darsliklar kabi vositalar orqali ta‘lim jarayonlarini o‘rganish va o‘qitishni samaradorligini oshirishda qanday rol o‘ynashi aytib o‘tilgan. Maqolada ta‘lim jarayonlarini raqamli texnologiyalar orqali tashkil etishning o‘ziga xos afzalliklari, bu usullarning talabalarga va o‘qituvchilarga qanday foyda keltirishi, shuningdek, bu texnologiyalarning ta‘lim jarayonlarini samaradorligini qanday darajada oshirishi haqida ma‘lumotlar mavjud. Maqola ilmiy tadqiqotlarga asoslanib tuzilgan bo‘lib, raqamli texnologiyalar asosida ta‘lim jarayonlarining samaradorligi va uning muhim ahamiyati haqidagi so‘zlashishlarni ham o‘z ichiga oladi.

Kalit so‘z: Raqamli ta‘lim platformalari, masofaviy talim, gibrid modellar, interaktiv kontent, ta‘lim dasturlari, malumotlar tahlili, samaradorlik.

Raqamli texnologiyalar talim jarayonlarini samaradorligini oshirish mavzusi hozirgi vaqtda juda muhimdir. Raqamli texnologiyalar, masofaviy ta‘lim, onlayn darslar, interaktiv darsliklar va boshqa vositalar orqali ta‘lim jarayonlarini o‘rganish va o‘qitish samaradorligini oshirishda katta ahamiyatga ega. Bu mavzuda ko‘plab ilmiy tadqiqotlar amalga oshirilgan va ular raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan ta‘lim jarayonlarining samaradorligi va ularning muhim ahamiyati haqida ma‘lumotlar beradi. Raqamli texnologiyalar orqali tashkil etilgan ta‘lim jarayonlari talabalarga interaktivlik, o‘zlashtirish, muvofiqlik va samaradorlikni oshirishi mumkin. Bunday usullar talabalar uchun ilgari sinflarda olmagan imkoniyatlar yaratadi va ularga o‘zlashtirilgan ta‘lim imkoniyati beradi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar talabalarni mustaqil o‘rganishga imkon beradi bu esa ularning bilim darajasini ko‘tarish uchun muhimdir. Raqamli texnologiyalarni qo‘llash orqali ta‘lim jarayonlari samaradorligini oshirish turli strategiya va yondashuvlarni o‘z ichiga oladi. Biz ushbu maqolamizda aynan shu mavzuda so‘z olib boramiz. Asosiy xususiyatlardan ba‘zilari quyidagilardan iborat. Raqamli ta‘lim platformalari, internet orqali o‘quvchilarga ta‘lim berish imkoniyatini taqdim etadigan onlayn o‘quv platformalardir. Bu platformalar, video darsliklar, interaktiv darslar, sinovlar va boshqa turdagi ma‘lumotlar orqali o‘quvchilarga ta‘lim berish uchun mo‘ljallangan. Ularning asosiy maqsadi, o‘quvchilarning osonlik va qulaylik bilan bilim olishlari uchun yangi usullarni taqdim etishdir. Raqamli ta‘lim platformalari, masofaviy ta‘limning muhim qismi sifatida ko‘riladi va global o‘rinda keng tarqalgan. Bu platformalar YouTube Learning, Khan Academy, Coursera, Udemy va boshqalardir. Raqamli ta‘lim platformalari yordamida istalgan mavzuda o‘rganish uchun bir necha foydali kurslardan foydalanishingiz mumkin.

Masofaviy ta‘lim va gibrid modellar, o‘quv jarayonini internet yoki boshqa tekshiruvlar orqali olib borish uchun mo‘ljallangan. Masofaviy ta‘lim, o‘quvchilarning onlayn darslar, video darsliklar, interaktiv sinovlar va boshqa elektron ta‘lim vositalari orqali o‘zlashtiriladi. O‘quvchilar

bu turi bilan istalgan vaqtda, istalgan joyda, o‘zlariga qulay bo‘lgan shaklda ta‘lim olishlari mumkin. Gibrid modellar esa, traditsioniy (offlayn) va masofaviy ta‘limning birgalikda ishlatilishi bilan bog‘liq. Bu modelda, o‘quvchilar qisqa muddatli yig‘ilishlarda traditsioniy darsliklarda yoki laboratoriyalarda ham ta‘limga ega bo‘ladi. Keyin esa masofaviy platformalar orqali davom etishlari mumkin. Bu modellar, global ko‘lamda keng tarqalishi sababli mashhurroq bo‘lmoqda va yanada rivojlanmoqda. Masofaviy ta‘lim va gibrid modellar, insonlarga dunyo bo‘yicha bilimga kirish uchun katta imkoniyatlar beradi va osonlik bilan har hil ma‘lumotga ega bo‘lishini ta‘minlaydi.

Interaktiv kontent va multimediya, o‘quvchilarga ta‘lim berishda o‘zgaruvchan muhim ahamiyatga ega bo‘lgan vositalardir. Bu turli-xil ta‘lim vositalari, o‘quvchilarga ma‘lumotlarni oson va qiziqarli shaklda bilishlari uchun mo‘ljallangan. Interaktiv kontent, o‘quvchilarning ma‘lumotlarni olish va tushuntirish jarayonlarini osonlashtiradi. Bu turii kontentlar, sinovlar, interaktiv darsliklar, animatsiyalar, virtual laboratoriyalar va boshqa interaktiv imkoniyatlarni qamrab oladi. O‘quvchilar bu turdagi kontent orqali ma‘lumotlarni oson va qiziqarli shaklda olishlari mumkin. Multimediya esa, matnlar, tasvirli materiallar, audio va video darsliklar, animatsiyalar va boshqa ko‘rinishdagi media vositalari orqali ma‘lumotlarni ko‘rsatish uchun mo‘ljallangan. Bu turdagi kontentlar o‘quvchilarga bir qatorda yetarli bilimni eng muhim ko‘rinishda ko‘rsatib berish uchun ishlatiladi. Interaktiv kontent va multimediya ta‘lim jarayonida foydali bo‘ladi, chunki ular o‘quvchilarning diqqatini jalb qilishda yordam beradi va ma‘lumotlarni tushuntirishda qulaylik yaratadi. Ular ta‘limni yanada qiziqarli va samarali qilish uchun muhim jihozlardir.

Ta‘lim kontekstida moslashuvchanlik o‘quv jarayonini o‘quvchilarning individual ehtiyojlari va afzalliklariga moslashtirish qobiliyatini anglatadi. Bu an’anaviy ta‘limning yagona yondashuvidan tashqariga chiqadi va talabalar qanday, nimani, qachon va qayerda o‘rganishning turli usullarini o‘z ichiga oladi.

Onlayn ta‘lim jarayonida foydalanadigan bir nechta baxolash vositalari mavjud. Bu vositalar o‘quvchilar va o‘qituvchilar uchun bilimni oshirish, darslarni oson o‘rganish, hamda dastlabki bilimlarni baholash imkoniyatlarini ta‘minlash maqsadida ishlatiladi. Quyidagi onlayn baxolash vositalari misollarini keltirib o‘tish mumkin: Zoom, Microsoft Teams, Google Meet va boshqa onlayn muloqot vositalari: Bu platformalar video-konferensiyalar, o‘quv darslari va interaktiv muhokama uchun xizmat qiladi. O‘qituvchilar va o‘quvchilar darslar, ma‘ruzalar va ish olib borish uchun ulardan foydalanishadi.

- **Google Classroom va Microsoft Teams:** Bu onlayn platformalar o‘qituvchilar uchun darslar tayyorlash, vazifalarni yuborish, o‘quvchilarning ishlarini baholash, ma‘lumot almashish va qo‘shimcha materiallarni joylashtirish uchun mo‘ljallangan.
- **Khan Academy:** Bu bepul onlayn ta‘lim platformasi, matematika, fizika, kimyo, tarix va boshqa fanlarda darslar beradi. O‘quvchilar o‘zlarini belgilangan fanlarda o‘rganishlari mumkin.
- **Coursera va edX:** Bu platformalar oliy ta‘lim kurslarini taklif qiladi. Universitetlar va kasb-hunar o‘quv markazlari tomonidan taklif qilingan kurslar orqali o‘quvchilar o‘zlarini o‘zlariga qat‘iy fanlarda rivojlanishga yo‘ldosh oladilar.

➤ **Kahoot! va Quizizz:** Bu interaktiv baxolash vositalari o‘quvchilarning bilimlarini sinovlarni o‘tkazish orqali baholash uchun mo‘ljallangan. O‘quvchilar o‘z javoblarini kiritib, natijalarni ko‘rib chiqishlari mumkin.

➤ **Duolingo:** Bu onlayn tili o‘rganish tizimi bo‘lib, bir necha tillarda o‘quvchilarga interaktiv darslar va o‘quvchilarning tili rivojlanishini ta‘minlaydi. Bu vositalar o‘quvchilar va o‘qituvchilar uchun amaliy va samarali ta‘limni ta‘minlashda yordam berish uchun yaratilgan. Ta‘lim tizimlarida onlayn baxolash vositalaridan foydalanish, o‘quvchilarni o‘rganishni oson va qiziqarli qilishda muhim rol o‘ynaydi.

Xulosa: Talim jarayonlarining samaradorligini oshirish uchun, ma‘lumotlarni to‘plash va tahlil qilish uchun raqamli texnologiyalardan foydalanish kerak. Bu ma‘lumotlar, o‘quvchilar haqida ma‘lumotlar, o‘quv dasturlari natijalari, va o‘qituvchilar tomonidan berilgan baholar kabi ma‘lumotlarni o‘z ichiga oladi. Raqamli texnologiyalar asosida yaratilgan adaptiv ta‘lim platformalari, har bir o‘quvchi uchun maxsus dastur yaratishga imkon beradi. Bu platformalar talabga mos ta‘lim materiallari taklif etadi va o‘quvchi progressini monitoring qiladi. Raqamli darsliklar va interaktiv ta‘lim vositalaridan foydalanish, talim jarayonini yanada samarador qiladi. O‘quvchi tushunarliroq va ilg‘or hisob-kitoblardan foydalanishi mumkin bo‘ladi. Raqamli texnologiyalar asosida tadbirkorlik kurslari yaratish orqali, talabalar kasb-hunar kurslarida onlayn ishtrok etishi mumkin bo‘ladi. Raqamli texnologiyalar asosida yaratilgan monitoring va baholash sistemasi orqali, o‘quv jarayonining samaradorligi chuqurroq analiz qilinib, muammolar aniqlanib chiqishi mumkin. Xulosa qilib aytilganidek, talim jarayonlarini raqamli texnologiyalar asosida samaradorligini oshirishga qaratilgan tadbirlar, o‘quv-tarbiyaviy muassasalar bilan o‘quvchilar orasidagi integratsiyani yanada kuchaytiradi va ma‘lumotlar texnologiyalari bilan rivojlangan yangi ta‘lim modellari orqali o‘quvchilarni o‘zlashtirish va o‘stirish imkonini yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. O‘zbekiston Respublikasi referendum. 2023 yil 30 aprel.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Ta‘lim to‘g‘risida”gi 637-son Qonuni. 2020 yil 23 sentyabr.
3. Sultonova, Y. (2023). Turistik xizmatlar va mahsulotlarni diversifikatsiyalashni boshqarishning xorij tajribalari va undan mamlakatimiz amaliyotida foydalanish uslubiyotlari. *Iqtisodiyot va ta‘lim*, 24(4), 318-326
4. Yulduzxon, S. (2021). Muammolar va echimlar Sanoat-4.0 ni joriy etish O‘zbekistonda dastur. *Muammolar va echimlar Sanoat-4.0 ni joriy etish O‘zbekistonda dastur*. Qo‘qon universitetining ilmiy materiallar bazasi, 1 (000002)
5. Kamoldinova, S. Y. (2023). TURISTIK MAHSULOTLAR VA XIZMATLARNI DIVERSIFIKATSIYALASHNI BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH. *QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 8, 66-69
6. Otto, M., & Thornton, J. (2023). JAHON IQTISODIYOTI VA XALQARO MUNOSABATLAR. *QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 216-219.

7. Mamurjonovich, U. T. (2023). JAHON IQTISODIYOTIDA YANGI INDUSTRIAL DAVLATLARNING TUTGAN O'RNI. QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 344-345.

8. Umarov Toxirjon Mamurjonovich. (2024). ERKIN IQTISODIY ZONALARDA TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA INNOVATSIYALAR VA INVESTITSIYALARNI RAG'BATLANTIRISHDA KLASTER YONDASHUVINING O'RNI. INTERNATIONAL CONFERENCE OF NATURAL AND SOCIAL-HUMANITARIAN SCIENCES, 1(1), 156-167. Retrieved from <https://universalconference.us/universalconference/index.php/ICNSHS/article/view/277>